

מדינת ישראל

משרד המשפטים

המשנה ליועץ המשפטי לממשלה (ציבורי-חוקתי)

ירושלים, ז' סיון תשע"ז

01 יוני 2017

לכבוד

דן יקיר, עו"ד

היועץ המשפטי, האגודה לזכויות האזרח בישראל

באמצעות דוא"ל: mail@acri.org.il

שלום רב,

הנדון: הפגנות בקרבת ביתו של היועץ המשפטי לממשלה

סמך: מכתבכם ליועמ"ש מחוז מרכז במשטרת ישראל מיום 24.5.17

מכתבכם שבסמך הועבר אלינו ובהמשך לתשובת היועץ המשפטי של המשטרה אבקש להשיבך כדלקמן:

א. חירות ההפגנה והמחאה והזכות לחופש הביטוי, הן מזכויות היסוד המרכזיות בישראל. זכויות אלו מעצבות את אופיו של המשטר בישראל כמשטר דמוקרטי, והן מהוות אמצעי מרכזי העומד לרשות האדם והציבור לצורך הבעת עמדות והשקפות שונות. משטרת ישראל, ומערכת אכיפת החוק כולה, בראשות היועץ המשפטי לממשלה, שותפה לצורך להגן על זכויות אלה ולאפשר את מימושו באופן אפקטיבי גם - ואף בעיקר - כאשר המדובר ברצון לבקר מדיניות או החלטות של גורמי שלטון.

זוהי עמדתי, וידוע לי כי זו היא גם עמדת היועץ המשפטי לממשלה הבאה לידי ביטוי במגוון רחב של נושאים והחלטות.

ב. לצד זאת, אך מובן הוא, כי על פעולות מחאה להיעשות על פי הוראות הדין, ותוך שמירה על הנחיות המשטרה המפקדת על הסדר והביטחון הציבורי. כאשר פעולות מחאה נעשות דווקא מול ביתו הפרטי של איש ציבור, יש להביא במסגרת כלל השיקולים גם את הפגיעה והמטרד שפעולות אלה יוצרות לאיש הציבור ולשגרת חייהם של בני משפחות ושכניו, וכן את התכלית שנראה שעומדת מאחורי בחירת מיקום ההפגנה אל מול ביתו של איש הציבור דווקא.

ג. כידוע, ביום 27.4.17 ניתן פסק דין בעתירות לכג"ץ שהוגשו על ידי שניים מפעילי המחאה, כנגד החלטות המשטרה בעניין אופן קיום המחאה (בג"ץ 1987/17 נפתלי נ' היועץ המשפטי לממשלה). פסק הדין, אשר ניתן על ידי כב' השופטים י' דנציגר, ע' פוגלמן ומ' מזוז, כולל ניתוח רחב של המצב המשפטי ושל השיקולים הרלוונטיים בנוגע להפגנות מול ביתם של אישי ציבור בכלל, ושל עובדי ציבור (להבדיל מנבחרי ציבור) בפרט. וכך נכתב בענין זה בפסק הדין:

"... הפגנה או עצרת מחאה ליד מעונו הפרטי של איש ציבור, מקום שקיימת חלופה אפקטיבית (כגון משרדו), מקימה חזקה כי התכלית, לפחות העיקרית, של ההפגנה או משמרת המחאה אינה מימוש חופש הביטוי והמחאה אלא ניסיון להשפעה לא לגיטימית של איש הציבור במילוי תפקידו על ידי יצירת אישי עליו ועל בני משפחתו, כמבואר לעיל, ועל כן פעילות כזו אינה חוסה תחת ההגנה על חירות ההפגנה

(...)

סיכומם של דברים: פעילות מחאה היא אכן מרכיב חשוב ומרכזי בחברה דמוקרטית, ובעיקר פעילות מחאה המכוונת נגד החלטות גורמי השלטון. פעילות כזו מהווה חלק חשוב מהשיחה הציבורי ומהאיזונים והבלמים (checks & balances) בחברה דמוקרטית פתוחה. אך ערך זה אינו עומד ברשות עצמו. יש להבטיח כי אכן מדובר בפעילות מחאה שנועדה לקדם ערכים דמוקרטיים ולא לפגוע בהם. הפגנות, אסיפות, תהלוכות ומשמרות מחאה נועדו להגשים את חופש הביטוי והדעה ולהפיץ השקפות ודעות ולהשפיע על השיח הציבורי, ולא להפעיל לחץ פסול על עובדי ציבור על ידי הטרדתם בביתם הפרטי בניסיון לכפות עליהם החלטות שלפי מיטב שיפוטם אינן משרתות את האינטרס הציבורי. שיקול זה - בוודאי בהצטברו לשיקולים הנוספים של הגנה על הזכות לפרטיות של איש הציבור בבית מגוריו הפרטי ומניעת מטרד והפרעה לשגרת חייהם של איש הציבור, בני משפחתו ושכניו, כמו גם הזכות של אדם "שיניחו לו לנפשו" בביתו ולא להיות "קהל שבוי" למסרים של המפגינים - יש בהם כדי לבסס את הלגיטימיות של איסור על הפגנות ופעולות מחאה ליד מעונו הפרטי של איש ציבור, מקום שקיימת חלופה אפקטיבית באשר למקום קיום פעולות המחאה".

ד. יובהר, כי פסק הדין מצטרף למעשה לדעת הרוב בפסק הדין בעניין דיין (בג"ץ 2481/93 דיין נ' מפקד מחוז ירושלים), ועולה בקנה אחד עם הנתיית היועץ המשפטי לממשלה מסי 3.1200 בעניין "חירות ההפגנה", ועם הגישה המקובלת בספרות ובפסיקה גם במדינות נוספות בעולם.

ה. לא למותר להזכיר, כי פעילות מחאה בעלת מאפיינים שונים, מתקיימת בקרבת ביתו של היועץ המשפטי לממשלה החל מאמצע חודש נובמבר 2016. בכלל זאת, למשך מספר חודשים, התקיימו הפגנות באופן אשר פגע באופן ממשי בשגרת החיים של בני ביתו ושכניו, ובהמשך לכך - בבעלי בתי עסק שבקרבה להם התקיימו ההפגנות. כאמור בתשובתו של יועמ"ש המשטרה אליכם, המשטרה גילתה איפוק רב בנושא ואיפשרה מחאות בקרבת ביתו של היועץ קרוב לעשרה שבועות, ורק לאחר מכן, נוכח הסבל והטרדה שנגרמו לבני המשפחה ולשכנים הגרים במקום, חדלה מלאפשר זאת.

ו. לאחרונה, לאחר מתן פסק הדין האמור, בחלוף למעלה מחצי שנה מתחילת קיום ההפגנות סמוך לביתו של היועץ המשפטי לממשלה, ולאחר שהצטברו תלונות מדיירי הסביבה על המטרדים שפעילות זו גורמת, החליטה המשטרה לאסור את המשך פעולות המחאה בקרבת ביתו של היועץ המשפטי לממשלה, ובכלל זאת בכיכר גורן הסמוכה לביתו.

ז. מובן כי אין בכך כדי לאסור הפגנות ופעילות מחאה במקומות אחרים, הן מול משרדיו של היועץ המשפטי לממשלה, בירושלים או ת"א, והן במקומות ציבוריים אחרים שאינם בקרבת ביתו הפרטי, כגון במקומות שהוזכרו במכתבך - ברחבי העיר פתח תקווה, בכיכר רבין בתל אביב או בכיכר ציון בירושלים.

ח. אין איפוא כל בסיס לטענותיכם במכתב לפיהם הזכות להפגין מוגבלת מעתה רק לסביבות משרדיהם של עובדי הציבור ונבחרי, ולטענה כי הוראת המשטרה בהקשר זה אינה חוקית ואינה חוקתית. כאמור, לא קיים כל "איסור גורף על קיום הפגנות נגד היועץ המשפטי לממשלה בעיר פתח תקווה". ככל שתהיה בקשה להפגנה כזו ברחבי העיר או במקום אחר, אני משוכנע כי המשטרה תפעל בהתאם ותאפשר זאת בתנאים שתקבע, ובהתאם לכלל השיקולים הרלבנטיים כמקובל בעניינים אלו.

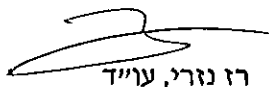
לא למותר גם לציין, כי משמרות מחאה שאינן טעונות היתר, המתנהלות ללא הפרעה לסדר הציבורי, יוכלו להתנהל כמקובל. ביחס למקרה שהוזכר במכתבכם בדבר מעצרו של אדם שמחזיק בידו שלט בלבד - אציין, כי בעקבות פרסום הדברים פניתי כבר בשבוע שעבר ליועמ"ש המשטרה, והוסכם כי אין כל מקום לנקיטת הליכים כלפי פעולות מעין אלו.

ט. אנו נמשיך איפוא לפעול למען הגנה על חופש הביטוי ועל חירויות המחאה וההפגנה, תוך שמירת קיומן של אלה במסגרת כללי הדין ובהתאם להנחיות והוראות המשטרה. אין לנו אלא לקוות, כי גם המבקשים למחות, ובכללם אישי ציבור, יפעלו בדרך זו ויכבדו את הוראות הדין.

י. לסיום נוכח תוכנן של ההפגנות והקשרן, אבקש לשוב ולהזכיר את המובן מאליו: היועץ המשפטי לממשלה קיבל וימשיך לקבל את החלטותיו בנוגע לתיקים בעניינו של ראש הממשלה, אך ורק בהתאם לממצאי החקירות ולשיקולים מקצועיים גרידא; לא היקפן וטיבן של ההפגנות בכיכרות יכריעו את גורלם של תיקים אלו, אלא היקפן וטיבן של הראיות.

המפגינים ימשיכו למחות ואם זה ייעשה בהתאם להוראות הדין - זו זכותם; מערכת התביעה בראשות היועץ המשפטי לממשלה תמשיך לפעול במקצועיות ובענייניות - זוהי חובתנו.

בברכה,

רז נזרי, ע"ד

המשנה ליועץ המשפטי לממשלה (ציבורי-חוקתי)

העתק:

היועץ המשפטי לממשלה

פרקליט המדינה

מפכ"ל המשטרה

היועץ המשפטי למשטרת ישראל